

Atskaite par dalību COPA/COGECA organizētajā seminārā par "piena paketes" īstenošanu dalībvalstīs līmenī

14.11.2012., Brisele

Izskatāmais jautājums: „Piena paketes” ieviešana dalībvalstīs

Rezumējums: Vācija - kopumā ir ~84 000 piena ražotāju, kas saražo aptuveni 30 milj.t piena. 70% no visa piena tiek realizēti kooperatīviem un 30% - piena pārstrādes uzņēmumiem caur ražotāju organizācijām vai tiešajiem līgumiem. Valstī ir 125 atzītas piena ražotāju organizācijas.

„Piena pakete” ir ieviesta no 02.10.2012 ar mērķi stiprināt piena nozari. Zemnieku organizācijas tur nesaskata nekādas būtiskas izmaiņas, jo spēcīgas līgumattiecības piena nozarē ir nostiprinātas ar likumu Vācijā jau kopš 1969.gada, kas saskaņojot ar ES praktiski bez izmaiņām tika pārnestas uz „piena paketi”.

Dānija - pienu ražo 3689 saimniecībās (aprīlis2012) un vidējais kvotas daudzums uz saimniecību ir 1300t. Pienu realizē 10 kooperatīviem (3566 zemnieki) un 19 pārstrādātājiem (123 zemnieki). Arī starp kooperatīviem vadošais ir Arla ar 3335 biedriem. Noteicošā loma ir kooperatīviem, jo tie aptver 96,5% no kopējā saražotā piena un privātās piena rūpnīcas tikai 3,5%. Tāpēc Dānija neplāno līgumus ieviest kā obligātus. Spēcīgā kooperācija vēsturiski ir noteikusi to, ka reāli nav ražotāju organizāciju (RO). Likumos tiek iestrādāti noteikumi un nosacījumi RO veidošanai, bet zemnieki neuzskata, ka tas viņiem būtu aktuāli.

Īrija - tāpat kā Dānijā “piena pakete” nav ieviesta, jo praktiski viss piens tiek savākts un pārstrādāts kooperatīvos. 85% no pārstrādātā piena tiek eksportēts. Piena cenas vistiešāk nosaka pasaules tirgus, ko ‘piena pakete’ nekādi nevar ietekmēt un neietekmēs. Vietējos tirgos būtiski cenas diktē lielveikalu ķēdes, ko diemžēl ‘piena pakete’ arī nevarēs regulēt. Varbūt tas var palīdzēt valstīm, kur nav tik stipra kooperācija.

Lielbritānija - _valsts, kur kooperācija nav spēcīga. 2/3 no visa saražotā piena (13,6miljardi litri) tiek realizēti uz līgumu pamata. Tāpēc līgumu slēgšana, ko paredz “piena pakete” ir saistoši, bet valstī tie ir noteikti kā brīvprātīgi nevis obligāti. Liela interese no zemnieku puses ir par RO, jo piens pārsvarā tiek realizēts uz līgumu pamata lielveikalu ķēdēm, specifisku produktu ražošanai (piem., šokolādes ražošanai). Arī pašreiz ir daudz neformālu zemnieku grupu, kas ved kopīgas sarunas par piena realizāciju. No valsts plānojas arī neliels finansiālais atbalsts šīm RO grupām. Lielbritānijai jau ir pieredze ar starpnozaru organizācijām (SO), jo jau pašreiz šādā

veidā tiek organizēti atsevišķi pētījumi, konsultācijas. "Piena paketes" ieviešanas laiks ir 2013.gada pavasaris.

Polija- 70% no saražotā piena tiek realizēti caur kooperatīviem un 30% uz līgumu pamata piena pārstrādes uzņēmumiem. Piena realizācija jau pašreiz notiek uz līgumu pamata, tāpēc līgumi 'piena paketes' ietvaros paliek kā brīvprātīgs pasākums. RO nosacījumi : vismaz 20 biedri ar vismaz 2 milj.l saražotā piena gadā. Tas attiecas uz tiem zemniekiem, kas nav apvienojušies kooperatīvos. Attiecībā uz SO ir piesardzīgi, jo nav pārliecināti, ka zemnieki spēs ietekmēt lielveikalu cenu veidošanas politiku. Polija vairāk domās par kooperatīvu un kooperācijas stiprināšanu. Attiecībā uz aizsargātajiem nosaukumiem sieriem. Polijā ir 3 apstiprināti oriģinālnosaukumi- Oscypek, Bryndza podhalańska, Redykołka un 1 aizsargātais ģeogrāfiskais nosaukums- Wielkopolski ser smażony, bet tiem kopumā ir maza tirgus daļa. Kopumā nav pārliecināti par "piena paketes" pasākumu spēju garantēt stabilitāti tirgū un piena cenu līmeņa noturēšanu pēc kvotu atcelšanas. Ir nepieciešams domāt par citiem atbalsta mehānismiem pēc kvotu atcelšanas.

Somija - nesaskata būtisku atbalstu piena ražotājiem, bet likumdošanā tā tiek iestrādāta. RO- minimālās prasības ir 15 biedri un vismaz 3 milj.t piena gadā. Pašreiz nav nevienas ražotāju organizācijas un diez vai būs, jo 97% piena tiek realizēti kooperatīviem (t.sk.85% Valio grupai). SO neplāno ieviest līdz kvotu atcelšanai, jo arī nesaskata nekādu vajadzību pēc tām. Akcentē, ka daudz nopietnāk un vairāk būtu jādodomā par reāliem atbalsta mehānismiem piena nozarei.

Austrija- tā kā 90% no saražotā piena tiek realizēti kooperatīviem, tad tas kopumā nav aktuāli, bet likumdošanā tiek paredzēts, ka jābūt vismaz 20 biedriem ar kopējo saražotā piena daudzumu 3000 t gadā. Daudz nopietnāk cer uz SO attīstību un to uztver kā vienīgo reālo "piena paketes" pasākumu. Likumdošanā tiek iestrādāts, ka vienai organizācijai ir jāaptver vismaz 15% no piena tirgus daudzuma. "Piena paketē" neredz instrumentus, kas pasargāt zemniekus no piena cenu straujas krišanās.

Tās ir valstis, kas detalizētāk pastāstīja par pasākumu ieviešanas gaitu. Pārējās dalībvalstīs diskusijās noskaidrojās, ka pasākumu ieviešana vēl ir procesā.

Izskatāmais jautājums: iespējas lauksaimniecībai- pētniecība un inovācijas.

Rezumējums: Plānošanas periodā līdz 2020. gadam (Horizont 2020) arī piena nozares speciālisti, zinātnieki, pētnieki sadarbībā ar piensaimniekiem varēs pretendēt uz daļu no 4,7 miljardiem Eiro, kas ir kopējais budžets „pārtikas drošuma, ilgtspējīgas lauksaimniecības, jūras un piejūras pētījumiem un bioekonomikai”.

Vēl viena iespēja sasaistīt zinātni, pētniecību un praktisko saimniekošanu ir Eiropas

Inovāciju partnerība (European Innovation Partnership (EIP)). Tās ietvaros ir izveidota Eiropas liellopu inovāciju partnerība (*European Cattle Innovation Partnership (ECIP)*). Tā ir dibināta šī gada martā ar kopīgu vēlmi zinātni sasaistīt ar praksi un pēc iespējas ātrāk, labāk un saprotamāk jaunāko zinātnē ieviest praksē, kā arī pretējā virzienā - iespēju lauksaimniekiem pasūtīt pētījumus, kas risinātu visaktuālākos jautājumus. Dalībvalstis pašreiz ir: Dānija, Francija, Īrija, Izraēla, Nīderlande, Ziemeļīrija, Lielbritānija un Zviedrija.

Izskatāmais jautājums: Lauku attīstības plāns un piena sektors.

Rezumējums: Īsumā tika prezentēti lauku attīstības atbalsta pasākumi ar domu, ka arī piena nozarē strādājošie var izmantot pieejamos pamatatbalsta veidus saimniecību kā, piemēram, modernizācijai, kā arī nelielākos atbalsta veidus, piem., jaunajiem zemniekiem, mazajām saimniecībām, ražošanai kalnainajos apvidos, īsajām piegādes ķēdēm, kooperatīvu attīstībai.

Kopsavilkums/ leteikumi nākamajam darbam:

Seminārs bija labi sagatavots un interesants taisni ar pārējo dalībvalstu zemnieku pieredzi "piena paketes" ieviešanā.

Silvija Dreijere

Paraksts